

הַלְבוֹת סִנְהֶדְרִין פָּרָק ג

א. עַד אֵימָתִי יוֹשְׁבֵין הַדִּינִין בְּדִין: סִנְהֶדְרִי קִטְנָה וּבֵית דִּין שְׁלֹשָׁה יוֹשְׁבֵין מֵאַחַר תְּפִלַּת הַשַּׁחַר, עַד סוֹף שֵׁשׁ שָׁעוֹת בַּיּוֹם. אָבֵל בֵּית דִּין הַגָּדוֹל הָיוּ יוֹשְׁבֵין מִתְּמִיד שְׁלֹשָׁה, עַד תְּמִיד שְׁלֵבִין הָעֶרְבִים; וּבִשְׁבָּתוֹת וַיָּמִים טוֹבִים, הָיוּ יוֹשְׁבֵין בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ שֶׁבְּהַר הַבַּיִת.

ב. אֵין בֵּית דִּין שְׁלֹשְׁבָעִים וְאַחַד, צָרִיכִין שִׁיהִיו כָּלָן יוֹשְׁבֵין כְּאַחַד בְּמִקְוָמָן שְׁבַמְקָדָשׁ; אֲלֵא בַּעַת שִׁיהִיו צָרִיכִין לְהִתְקַבֵּץ, מִתְקַבְּצִין כָּלָן, וּבִשְׁאֵר הָעֵתוֹת, כָּל מִי שִׁיהִיָּה לוֹ עֶסֶק יֵצֵא לַעֲשׂוֹת חֻפְצוֹ וְחוּזָר: וְהוּא שְׁלֵא יִפְחָתוּ מַעֲשָׂרִים וּשְׁלֹשָׁה יוֹשְׁבֵין תְּמִיד, כָּל זָמָן יִשְׁיבָתָן. צָרָךְ אֶחָד מֵהֶן לְצֵאתָ, הָרִי זֶה מִסְתַּכֵּל בַּחֲבֵרָיו הַנִּשְׁאָרִים: אִם יִשְׁאָר שָׁם עֲשָׂרִים וּשְׁלֹשָׁה, יֵצֵא; וְאִם לֹא, לֹא יֵצֵא עַד שִׁיבּוֹא אַחֵר.

ג. אֵין מִתְחִילִין אֶת הַדִּינִין בַּלִּילָה: מִפִּי הַשְּׁמוּעָה לְמָדוּ שֶׁהַדִּינִין כְּנִגְעִים, שֶׁנֶּאֱמָר "כָּל-רֵיב וְכָל-נִגְעַ" (דְּבָרִים כ"א, ה) מֵהָרֵאִית נִגְעִים בַּיּוֹם, אַף הַדִּינִין בַּיּוֹם. וְכֵן אֵין מְקַבְּלִין עֲדוֹת, וְלֹא מְקִימִין שְׁטָרוֹת בַּלִּילָה. וּבְדִינֵי מְמוֹנוֹת אִם הִתְחִילוּ בַּיּוֹם, מִתָּר לִגְמֹר הַדִּין בַּלִּילָה.

ד. הַנְּחָלוֹת בְּדִינִין, שֶׁנֶּאֱמָר בָּהֶן "לְחַקֵּת מִשְׁפָּט" (בְּמִדְבָר כ"ז, י"א); לְפִיכָךְ אֵין מְפִילִין נְחָלוֹת בַּלִּילָה. שְׁנַיִם שְׁנֹכְנִסוּ לְבַקֵּר אֶת הַחוּלָה, וְצוּהָ בְּפִנְיָהֶם כּוֹתְבִים, וְאֵין עוֹשִׂין דִּין. וְאִם הָיוּ שְׁלֹשָׁה רְצוּ, כּוֹתְבִין; רְצוּ, עוֹשִׂין דִּין: בְּמֵה דְבָרִים אֲמוּרִים, בַּיּוֹם; אָבֵל בַּלִּילָה, כּוֹתְבִין וְאֵין עוֹשִׂין דִּין.

ה. כָּל בֵּית דִּין שְׁלִישִׁי־רֵאָל שֶׁהוּא הֶגְוֵן, שְׂכִינָה עִמָּהֶן; לְפִיכָךְ צָרִיכִין הַדִּינִין לֵישֵׁב בְּאֵימָה וְיִרְאָה, וְעִטִּיפָה וְכִבְד רֵאשׁ. וְאִסּוּר לְהַקֵּל רֵאשׁ אוֹ לַשַּׁחֵק אוֹ לְסַפֵּר בְּשִׁיחָה בְּטִלָּה בְּבֵית דִּין, אֲלֵא בְּדַבְּרֵי תוֹרָה וְחֻכְמָה.

ו. כָּל סִנְהֶדְרִין אוֹ מֶלֶךְ אוֹ רֵאשׁ גָּלוּת שֶׁהֶעֱמִידוּ לָהֶן לְיִשְׂרָאֵל דִּין שְׂאִינוּ הֶגְוֵן, וְאִינוּ חֻכָּם בְּחֻכְמַת הַתּוֹרָה, וְרֵאוּי לְהִיּוֹת דִּין אַף עַל פִּי שֶׁהוּא כָּלוּ מִחֻמְדִּים, וַיֵּשׁ בּוֹ טוֹבוֹת אַחֲרוֹת הָרִי זֶה שֶׁהֶעֱמִידוּ עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה: שֶׁנֶּאֱמָר "לֹא-תִכְרֹוּ פָּנִים בְּמִשְׁפָּט" (דְּבָרִים א', י"ז) מִפִּי הַשְּׁמוּעָה לְמָדוּ, שֶׁזֶּה מְדַבֵּר כְּנִגְדֵּי הַמְּמָנָה לְהוֹשִׁיב הַדִּינִין.

ז. אָמְרוּ חֻכְמַיִם, שֶׁמָּא תֵּאֱמַר אִישׁ פְּלוֹנִי נָאָה אוֹשִׁיבָנוּ דִּין, אִישׁ פְּלוֹנִי קְרוֹבִי אוֹשִׁיבָנוּ דִּין, אִישׁ פְּלוֹנִי יוֹדֵעַ בְּכָל לְשׁוֹן אוֹשִׁיבָנוּ דִּין; וְנִמְצָא מְזַכֶּה אֶת הַחֵיב, וּמַחִיב אֶת הַזָּכָאִי לֹא מִפְּנֵי שֶׁהוּא רָשָׁע, אֲלֵא מִפְּנֵי שְׂאִינוּ יוֹדֵעַ: לָכֵךְ נֶאֱמָר "לֹא-תִכְרֹוּ פָּנִים בְּמִשְׁפָּט" (דְּבָרִים א', י"ז).

ח. וְעוֹד אָמְרוּ חֻכְמַיִם, כָּל הַמַּעֲמִיד לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל דִּין שְׂאִינוּ הֶגְוֵן כָּאֵלוּ הַקִּים מַצְבָּה, שֶׁנֶּאֱמָר "וְלֹא-תִקִּים לָךְ, מַצְבָּה, אֲשֶׁר שָׁנָא, ה' אֱלֹהֶיךָ" (דְּבָרִים ט"ז, כ"ב), וּבְמִקְוָם תְּלַמִּידֵי חֻכְמַיִם כָּאֵלוּ נִטֵּעַ אֲשֶׁרָה, שֶׁנֶּאֱמָר "לֹא-תִטֵּעַ לָךְ אֲשֶׁרָה, כָּל-עֵץ: אֲצֵל, מִזִּבְחַ ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה-לָךְ" (דְּבָרִים ט"ז, כ"א). וְכֵן אָמְרוּ חֻכְמַיִם "לֹא תַעֲשׂוֹן, אִתִּי: אֱלֹהִי כֶסֶף וְאֱלֹהִי זָהָב" (שְׁמוֹת כ', י"ט) אֱלֹהֵי הַבָּא בַשֶּׁבִיל כֶּסֶף וְזָהָב, זֶה הַדִּין שֶׁמִּנּוּהוּ מִפְּנֵי עֲשָׂרוֹ בַּלְבָּד.

ט. כָּל דִּין שֶׁנֶּתַן מָמוֹן כְּדִי שִׁיתַּמְנָה אִסּוּר לַעֲמֹד מִפְּנֵיו, וְצוּהָ

חֲכָמִים לְהַקְלֹת אוֹתוֹ וּלְזַלֹּזֵל בּוֹ. וְאָמְרוּ חֲכָמִים, שֶׁהַטְּלִית
שִׁמְתַּעֲטֵף בָּהּ, תְּהִי בְּעֵינֶיךָ כְּמַרְדֵּעַת שֶׁלֹּחַמֹּר.

י. כִּךְ הָיָה דֶּרֶךְ הַחֲכָמִים הָרִאשׁוֹנִים, בּוֹרְחִין מְלַהֲתֵמְנוֹת;
וְדוֹחֲקִין עֲצָמָן הַרְבֵּה שְׁלֹא יֵשְׁבוּ בְּדִין, עַד שִׁידְעוּ שְׂאִין שָׁם
רְאוּי כְּמוֹתֶן, וְשָׂאֵם יִמְנְעוּ מִן הַדִּין, תִּתְקַלְקַל הַשּׁוֹרָה. אֵף עַל פִּי
כֵן, לֹא הָיוּ יוֹשְׁבֵין לְדִין, עַד שֶׁמִּכְבִּידִין עֲלֵיהֶם הָעָם וְהַזְקֵנִים,
וּפּוֹצְרִים בָּם.